

Orsaker till avslag för ansökningar om fristående skola – ansökningsomgång 2009

Sammanfattning

- Den vanligaste avslagsgrunden är Negativa följder. Huvuddelen av dessa ansökningar gäller start eller utökning av fristående gymnasieskola. För ansökningar om grundskola är andra avslagsgrunder mer vanliga, men eventuella negativa följder har inte undersökts för tre fjärdedelar av de avslagna grundskoleansökningarna.
- Det finns tydliga skillnader i orsaker till avslag beroende på ansökt skolform, men mindre tydliga skillnader beroende på om ansökan gäller nyetablering eller utökning av befintlig verksamhet
- För de flesta ansökningarna som fått avslag på grund av negativa följder är detta enda angivna avslagsgrunden. För övriga ansökningar har en övervägande majoritet fått avslag av flera orsaker.

Inledning

Under ansökningsomgång 2009 inkom 506 ansökningar om att starta ny eller utöka befintlig fristående skola. 259 ansökningar, 51 procent, avlogs helt eller delvis. Av dessa 259 avslagna ansökningar gällde 68 grundskola, 4 obligatorisk särskola, 186 gymnasieskola och 1 gymnasiesärskola.

Bland de avslagna ansökningarna om grundskola gällde 67 nyetableringar och 1 utökning av befintlig verksamhet. Bland de avslagna ansökningarna om gymnasieskola gällde 104 nyetableringar och 82 utökningar av befintlig verksamhet.

Orsaker till avslag är här kategoriserade i åtta avslagsgrunder: Art och nivå (utbildningens innehåll), Ekonomi, Elevprognos, Rättskapacitet och ändamålsbeskrivning, Rektor och lärare, Lokaler och utrustning, Negativa följder samt Övrigt. I kategorin Övrigt finns de avslagsgrunder som inte passar in någon av de andra kategorierna, exempelvis brister i att skolan ska vara öppen för alla, eller i de fall ansökan gäller särskoleverksamhet om det finns brister gällande omsorgen för eleverna. En utförligare förklaring av avslagsgrunderna finns i Bilaga 1: Förklaring av avslagsgrunder.

Vid tolkning av statistiken tänk på att ...

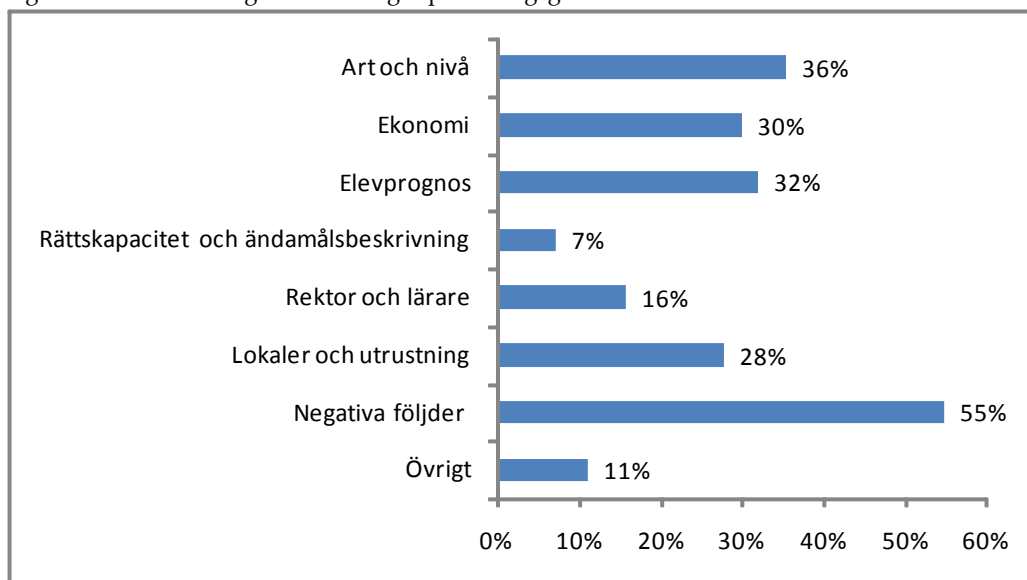
- En ansökan kan och har ofta fått avslag av flera orsaker och har därför flera avslagsgrunder. Andelen sökande som fått avslag för respektive avslagsgrund kommer därför inte summeras till 100 procent.
- För en stor del av de avslagna ansökningarna, 36 procent, har man inte undersökt eventuella negativa följder för lägeskommunen och närliggande kommuner. Andelen ansökningar med avslagsgrunden Negativa följder kan därför inte ses som den totala andelen ansökningar som skulle innebära negativa konsekvenser för lägeskommunen.

Orsaker till avslag - ansökningsomgång 2009

Den vanligaste förekommande avslagsgrunden för samtliga avslagna ansökningar är Negativa följder, med över hälften av de avslagna ansökningarna där negativa följder angetts som avslagsgrund. Till skillnad från övriga avslagsgrunder är Negativa följder oftast ensam angiven orsak till avslag, medan det för övriga avslagna ansökningarna oftast anges flera orsaker till avslag.

Efter Negativa följder följer Art och nivå som vanligast avslagsgrund, med över en tredjedel av ansökningarna där Art och nivå angetts som en av avslagsgrunderna. Nästan lika vanligt förekommande är de tre avslagsgrunderna Ekonomi, Elevprognos samt Lokaler och utrustning. För en tiondel av de avslagna ansökningarna har en av avslagsgrunderna varit något som inte rymts i någon av de sju övriga avslagsgrunderna, utan kategoriserats under "Övrigt" (Figur 1).

Figur 1. Andelen avslagna ansökningar per avslagsgrund

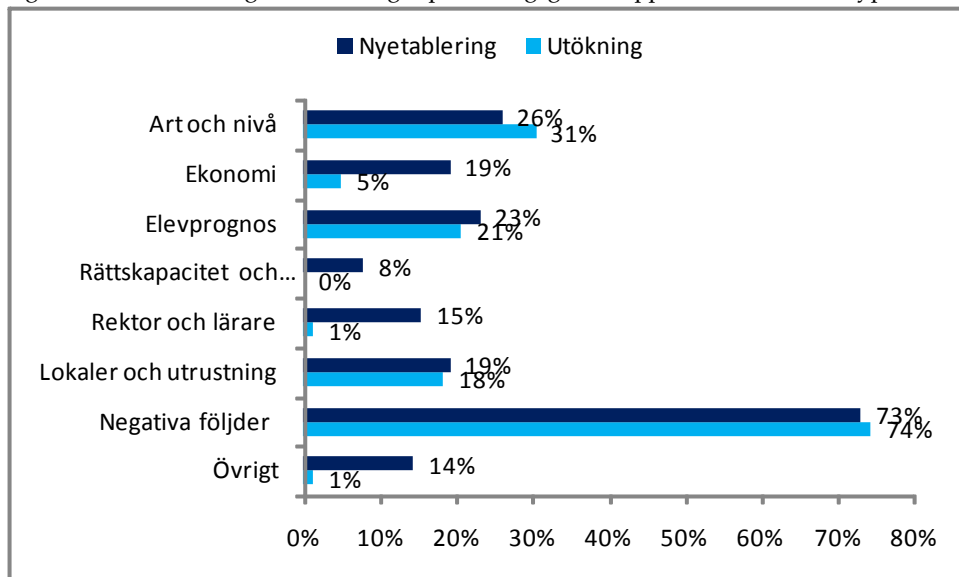
Vid jämförelse av orsak till avslag mellan ansökt skolform ser man att negativa följder främst är en orsak till avslag bland ansökningar om fristående gymnasieskola (tabell 1). Övriga avslagsgrunder är påtagligt mer förekommande bland ansökningar om grundskola än bland ansökningar om gymnasieskola. För tre fjärdedelar av ansökningarna om fristående grundskola har dock eventuella negativa följder ej utretts.

Tabell 1. Andelen avslagna ansökningar per avslagsgrund uppdelat efter skolform

Orsak till avslag	Andel				
	Grundskola, förskoleklass	Obligatorisk sarskola	Gymnasieskola	Gymnasiesarskola	
Art och Nivå (utbildningens innehåll)	36	51	100	28	100
Ekonomi	30	72	100	13	100
Elevprognos	32	57	50	22	100
Rättskapacitet och ändamålsbeskrivning	7	15	25	4	0
Rektor och lärare	16	31	75	9	0
Negativa följder	55	7	0	74	0
Lokaler och utrustning	28	51	50	19	0
Övrigt	11	16	50	9	0
<i>Ej undersökt negativa följder</i>	36	76	75	20	0

Negativa följder är den vanligaste avslagsgrunden för både ansökningar om nyetablering och ansökningar om utökning av befintlig verksamhet. Avslagsgrunderna Ekonomi, Rättskapacitet och ändamålsbeskrivning, Rektor och lärare samt Övriga orsaker är dock framförallt förekommande bland ansökningar om nyetablering, medan avslagsgrunden Art och nivå är lite vanligare bland utökningar än bland nyetableringar. Övriga avslagsgrunder är ungefär lika vanligt förekommande bland båda ärendetyper (figur 2).

Figur 2. Andelen avslagna ansökningar per avslagsgrund uppdelat efter ärendetyp

Bilaga 1: Förklaring till avslagsgrunderna

Art och Nivå (utbildningens innehåll) – För att en skola skulle få tillstånd enligt 1985 års skollag var sökanden tvungen att visa att de hade kunskaper om det svenska skolväsendet och att det fanns förutsättningar för att eleverna skulle få en utbildning som till art och nivå motsvarade utbildning i det offentliga skolväsendet. Om avslaget avsåg utbildningens innehåll grundade det sig exempelvis på bristfälliga timplaner, felaktiga kursplaner eller att sökanden inte planerade att undervisa i alla ämnen.

I skollagen (2010:880) som gäller för de utbildningar som påbörjas efter 1 juli 2011 framgår att huvudmannen ska godkännas om denne har förutsättningar att följa de föreskrifter som gäller för utbildningen. Eftersom även de fristående skolorna nu utgör en del av skolväsendet återfinns bestämmelser om vad utbildningen förväntas innehålla i regleringen för respektive skolform. De beslut som Skolinspektionen kommer att fatta under 2010 kommer därför inte att innehålla någon jämförelse av art och nivå med utbildningar som har offentlig huvudman. De följande bedömningspunkterna återfinns i allt väsentligt i skollagen, de föreskrifter som meddelas med stöd av lagen eller de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar.

Ekonomi – Sökanden ska kunna redovisa en tillförlitlig likviditetsbudget och resultatbudget för de första tre åren. Respektive budget ska också överensstämma med det planerade antalet elever. Om det inte är troligt att sökanden får det elevantal de räknat med påverkar det ekonomin och kan leda till avslag. Sökanden ska utöver detta även ange hur man avser att finansiera kostnader för uppstart av skolan. I samband med detta kontrolleras också sökandens aktuella ekonomiska ställning genom granskning av eventuell årsredovisning och genom en ekonomisk upplysning hos Upplysningscentralen (UC). Att en sökande får avslag på ekonomin kan ha flera olika orsaker. Kostnader (såsom lärarlöner, lokalhyra eller skolmältider) kan ha underskattats i budgeten, intäkter (kommunala bidrag) kan ha överskattats. I vissa fall kan sökanden inte redogöra för hur budgeterade ägartillskott ska finansieras eller så har sökanden inte verifierat att de kommer att få de lån de kalkylerar med i budgeten.

Elevprognos – För att en skola ska kunna bedrivas varaktigt och stabilt är det viktigt att sökanden kan presentera en tillförlitlig elevprognos. Elevprognosen ska kunna styrkas genom till exempel intresseundersökning. Att en sökande får avslag på elevprognosen kan bland annat bero på att sökanden inte har kunnat visa att det finns ett tillräckligt stort elevunderlag för den verksamhet som sökanden ska bedriva. Undersökningen kan ibland vara för allmänt hållen, till exempel endast påvisa att det finns ett intresse för fristående skolor i allmänhet.

Rättskapacitet och ändamålsbeskrivning – För att sökanden ska kunna godkännas som huvudman för en fristående skola måste denne kunna visa att man har rättskapacitet och att verksamhetens ändamålsbeskrivning medger att sökanden får bedriva skolverksamhet. Rättskapaciteten kan styrkas genom registeruppgift från Bolagsverket, personbevis (fysisk person), urkunder, stadgar och registeruppgifter (stiftelser, föreningar och trossamfund). Avslag under denna punkt beror ibland på att sökanden inte har kommit in med handlingar som har styrkt rättskapaciteten. Ibland medger inte verksamhetsbeskrivningen att sökanden får bedriva skolverksamhet i enlighet med ansökan, vilket leder till avslag. Det händer också att sökandens stadgar inte är förenliga med värdegrunden, så som den beskrivs i de olika läroplanerna.

Rektor och lärare – Som rektor för en fristående skola får bara den anställas som genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt. I ansökan ska sökanden redogöra för den tänkta rektorns kompetens eller när ansökan avser en utökning vilken kompetens rektor har idag. Saknar rektor pedagogiskt utbildning eller erfarenhet leder detta till avslag. I Skollagen ställs även krav på vilken kompetens lärare ska ha. Sökanden som har planerat att anställa lärare utan adekvat utbildning får avslag på denna punkt.

Negativa följder – Om en etablering av en fristående skola medför påtagliga negativa följder för eleverna eller skolväsendet i lägeskommunen ska godkännande (rätt till bidrag enligt 1985 års skollag) inte lämnas. För en gymnasieetablering görs en bedömning av påtagliga negativa följder även för närliggande kommuner. Med påtagliga negativa följder menas att etableringen medför långsiktiga negativa ekonomiska konsekvenser eller organisatoriska svårigheter för den kommunala organisationen.

Lokaler och utrustning – Sökanden måste göra sannolikt att de kommer att ha tillgång till ändamålsenliga lokaler vid tidpunkten för skolstart till exempel genom att redogöra för vilka lokalalternativ som finns tillgängliga. Sökanden måste även kunna redogöra för hur skolan ska få tillgång till olika speciallokaler, såsom idrottssal och slöjdsal.

Övrigt – I kategorin övrigt finns de avslagspunkter som inte passar in i övriga kategorier. Exempelvis brister i att skolan ska vara öppen för alla, eller i de fall ansökan gäller särskoleverksamhet att det finns brister i omsorgen för eleverna, det vill säga huruvida skolan kan tillgodose olika behov som de enskilda individerna har.